

EDUCATION AND PEDAGOGY

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.5.4.1>

CYFRYZACJA JAKO STRATEGICZNY PUNKT ORIENTACYJNY DLA MODERNIZACJI DZIAŁALNOŚCI EDUKACYJNEJ W TURYSTYCE W KRAJACH NIEMIECKOJĘZYCZNYCH

Olesia Samochval

*doktor nauk pedagogicznych,
docent Katedry Filologii Zagranicznej i Przekładu
Winnickiego Instytutu Handlu i Ekonomii*

Kijowskiego Narodowego Uniwersytetu Handlu i Ekonomii (Winnica, Ukraina)

ORCID ID: 0000-0001-7958-945X

samohvallesya@ukr.net

Nataliia Bondar

*kandydat nauk pedagogicznych,
docent Katedry Filologii Zagranicznej i Przekładu
Winnickiego Instytutu Handlu i Ekonomii*

Kijowskiego Narodowego Uniwersytetu Handlu i Ekonomii (Winnica, Ukraina)

ORCID ID: 0000-0002-0981-6714

Adnotacja. Badanie analizuje cyfryzację jako obiecujący kierunek modernizacji edukacji turystycznej w instytucjach szkolnictwa wyższego w krajach niemieckojęzycznych, w szczególności w Niemczech, Austrii i Szwajcarii. Określono techniczne i metodyczne aspekty cyfryzacji kształcenia ustawicznego, polegającego na organizacji „e-learning” w warunkach wirtualnej przestrzeni edukacyjnej i aktualizacji programów edukacyjnych kierunku turystycznego digital-dyscyplin cyklu zawodowego, które przyczyniają się do rozwoju kompetencji cyfrowych u przyszłych specjalistów z branży turystycznej. Badanie podstaw pojęciowych, określenie kierunków i narzędzi dydaktyki wyższego wykształcenia turystycznego w krajach niemieckojęzycznych na poziomie państwowym i społecznym pozwoliło stwierdzić istniejące wyzwania i zalety procesu cyfryzacji szkolnictwa wyższego w ramach rozwoju społeczno-gospodarczego krajów we współczesnych warunkach gospodarowania. Ustalono, że wprowadzenie innowacji w edukacji zawodowej, wejście do kompetencji cyfrowych przez przyszłych specjalistów są ważnymi przesłankami cyfrowej transformacji gospodarki badanych krajów i przewidują rozwiązanie szeregu wyzwań dla zakończenia procesu adaptacji szkolnictwa wyższego do nowoczesnych innowacji non-stop w działalności zawodowej.

Słowa kluczowe: cyfryzacja, innowacja edukacyjna, uniwersytet wirtualny, kształcenie na odległość, edukacja turystyczna, kraje niemieckojęzyczne.

DIGITALIZATION AS A TENDENCY IN MODERNIZATION OF TOURISM EDUCATION WITHIN GERMAN-SPEAKING COUNTRIES

Olesia Samokhval

*Doctor of Pedagogical Sciences,
Associate Professor at the Department of Foreign Philology and Translation
Vinnytsia Institute of Trade and Economics
of the Kyiv National University of Trade and Economics (Vinnytsia, Ukraine)*

ORCID ID: 0000-0001-7958-945X

samohvallesya@ukr.net

Nataliia Bondar

*Ph. D. in Pedagogy,
Associate Professor at the Department of Foreign Philology and Translation
Vinnytsia Institute of Trade and Economics
of the Kyiv National University of Trade and Economics (Vinnytsia, Ukraine)*

ORCID ID: 0000-0002-0981-6714

Abstract. In the research digitalization is considered as a promising direction of modernization of tourism education within the higher education institutions in German-speaking countries, in particular Germany, Austria and Switzerland.

The technical and methodological aspects of digitalization of continuing tourism education concerning the organization of “e-learning” in the virtual educational area and updating the educational programs by adding tourism-oriented digital disciplines of the professional cycle, that contribute to the development of digital competencies of future professionals in tourism. The study of conceptual principles, outlining directions and tools of digitalization of higher tourism education in German-speaking countries having been used by federal and public authorities allow us to state the existing challenges and advantages of digitalization of higher professional education within the socio-economic development of the countries in current economic circumstances. It is determined that the implementation of innovations in vocational education and training, acquisition of digital competencies by future professionals are important prerequisites for digital transformation of the economy of the studied countries and need certain problem solving for the process of adapting higher tourism education to modern non-stop innovations in professional activities to be completed.

Key words: digitalization, Edu-innovation, virtual university, e-learning, tourism education, German-speaking countries.

ДИДЖИТАЛІЗАЦІЯ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ ОРІЄНТИР МОДЕРНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ ТУРИЗМУ В НІМЕЦЬКОМОВНИХ КРАЇНАХ

Олеся Самохвал

доктор педагогічних наук,

доцент кафедри іноземної філології та перекладу

Вінницького торговельно-економічного інституту

Київського національного торговельно-економічного університету (Вінниця, Україна)

ORCID ID: 0000-0001-7958-945X

samohvallesya@ukr.net

Наталія Бондар

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри іноземної філології та перекладу

Вінницького торговельно-економічного інституту

Київського національного торговельно-економічного університету (Вінниця, Україна)

ORCID ID: 0000-0002-0981-6714

Анотація. У дослідженні розглянуто діджиталізацію як перспективний напрям модернізації туристичної освіти в закладах вищої освіти німецькомовних країн, зокрема Німеччини, Австрії та Швейцарії. Визначено технічний і методичний аспекти цифровізації неперервної туристичної освіти, які полягають в організації “e-learning” в умовах віртуального освітнього простору й оновленні освітніх програм туристичного спрямування digital-дисциплінами фахового циклу, що сприяють розвитку цифрових компетенцій у майбутніх фахівців туристичної сфери діяльності. Вивчення концептуальних засад, окреслення напрямів та інструментів діджиталізації вищої туристичної освіти в німецькомовних країнах на державному й громадському рівнях дозволило констатувати наявні виклики й переваги процесу цифровізації вищої професійної освіти в межах соціально-економічного розвитку країн у сучасних умовах господарювання. Визначено, що впровадження інновацій у професійній освіті, набуття digital-компетенцій майбутніми фахівцями є важливими передумовами цифрової трансформації економіки досліджуваних країн і передбачають розв’язання низки завдань для завершеності процесу адаптації вищої туристичної освіти до сучасних non-stop інновацій у професійній діяльності.

Ключові слова: діджиталізація, освітня інновація, віртуальний університет, дистанційна освіта, туристична освіта, німецькомовні країни.

Вступ. Перспективні напрями модернізації туристичної освіти в німецькомовних країнах можна розглядати як назрілу необхідність удосконалення профільної підготовки майбутніх фахівців туристичної галузі відповідно до потреб сучасного прогресивного ринку праці.

Модернізація туристичної освіти в німецькомовних країнах, зокрема в Німеччині, Австрії, Швейцарії відбувається відповідно до нової стратегії розвитку освіти в Європі «Освіта й професійне навчання 2020» (англ. “Education and Training 2020”).

Нова стратегічна основа для європейського співробітництва в галузі освіти й професійного навчання була схвалена Європейською радою 12 травня 2009 року й передбачала реалізацію чотирьох стратегічних цілей, зокрема:

- 1) забезпечити неперервну освіту й мобільність фахівців;
- 2) підвищити якість та ефективність освіти й професійного навчання;
- 3) сприяти рівноправності, соціальній єдності й активності суспільства в освітніх цілях;
- 4) забезпечити розвиток творчих, інноваційних і підприємницьких якостей майбутніх фахівців на всіх освітніх рівнях.

Головною метою співробітництва між європейськими країнами в галузі освіти й професійного становлення майбутніх фахівців у період до 2020 року стало забезпечення особистого, соціального й професійного становлення всіх громадян; сталого економічного процвітання та працевлаштування з урахуванням

демократичних цінностей, соціальної згуртованості, активної громадянської позиції та міжкультурного діалогу (Galton, Fogelman, Hargreaves, Cavendish, 1992: 8).

Основна частина. Досліджуючи проблему реформування туристичної освіти в німецькомовних країнах, нами виділено основні напрями, які вбачаються як перспективні в процесі модернізації освітньої діяльності у сфері туризму, зокрема діджиталізація туристичної освіти.

Метою розвідки є дослідження процесу діджиталізації професійної підготовки майбутніх фахівців туристичної сфери діяльності як тенденції розвитку системи вищої професійної освіти в Німеччині, Австрії та Швейцарії в умовах глобальних цивілізаційних змін.

Завдання дослідження полягають у вивченні концептуальних засад діджиталізації вищої туристичної освіти в німецькомовних країнах, визначенні напрямів та інструментів її впровадження в системі неперервної професійної освіти на державному й громадському рівнях із зазначенням викликів і переваг процесу цифровізації суспільства в межах соціально-економічного розвитку країн у сучасних умовах.

Результати. Оскільки процес глобалізації – це континуально-безперервна трансформація інформаційно-міжсередовищного простору, де переміщується інформація, стимулюючи розвиток нових форм і технологій систем управління (Кастельс, 2011), то діджиталізація, якою охоплені усі заклади туристичної освіти провідних європейських країн, є її наслідком.

У розрізі процесів розвитку цифрової економіки сферу вищої туристичної освіти необхідно розглядати як один з основних елементів забезпечення можливості реалізації інноваційних, технологічних, соціальних, екологічних та економічних проєктів. Кожен університет, незалежно від обраної стратегії, повинен пройти цифрову трансформацію. Така трансформація полягає не тільки й не стільки в упровадженні сучасних інформаційно-комунікативних технологій (далі – ІКТ), скільки в цілому пов'язана з культурними й організаційними змінами в університеті.

Перехід до концепції digital university (віртуального університету) передбачає впровадження гнучкіших і безперешкодних процесів, зміну корпоративної культури, оптимізацію всіх процесів діяльності університету, адже діджиталізація змінює вимоги до управлінських кадрів і фахівців середньої ланки як на національному, так і на світовому ринку праці, сприяє оновленню кваліфікацій і корегує профілі компетентності.

Федеративна республіка Німеччина, одна з перших німецькомовних країн, означила діджиталізацію як мегатренд розвитку національної освіти й розпочала активно впроваджувати програми підтримки й сприяння модернізації системи вищої професійної освіти, зокрема туристичної, окреслюючи основні напрями її реформування.

16 червня 2016 року Федеральний уряд Німеччини в співпраці з Федеральними землями затвердив основні положення створення «Інноваційного університету» відповідно до статті 91b (1) Основного Закону про сприяння розвитку науково-дослідних ідей, знань та інноваційних технологій у німецьких закладах вищої освіти (далі – ЗВО). Документом передбачається збільшення фінансування задля підтримки університетів прикладних наук і приватних університетів у сфері науково-дослідних ідей, передачі знань і технологій, підтримці регіонального укріплення університетів і сприянні інноваціям в економіці й суспільстві.

Окрім того, Законом окреслено особливу значущість в університетській діяльності, окрім набуття знань та освіти, ще й упровадження інновацій. Окремим пунктом у документі наголошено на обов'язковому впровадженні результатів наукових досліджень у комерційну й соціальну сфери діяльності, що передбачає зближення та укріплення співпраці між освітніми, економічними й соціальними інституціями (*Excellence Initiative (2005–2017/19)*). На нашу думку, закон сприяє тому, щоб ЗВО Німеччини закріпили за собою імідж інноваційного освітнього й наукового центру, який сприяє регіональному й федеральному розвитку.

Австрійські заклади вищої професійної освіти також активно впроваджують інноваційні організаційно-дидактичні методи навчання в освітні процеси вишів, зокрема в університетах прикладних наук, які дають змогу майбутнім фахівцям самостійно розподіляти свій час для навчання та професійної діяльності.

Загалом дистанційна освіта в європейських країнах набуває неабиякої популярності й нагальності у зв'язку з пандемією COVID-19. Дистанційне або онлайн навчання в сучасних реаліях розглядається як єдина можливість отримати вищу освіту, зокрема вищу туристичну освіту. Така навчальна форма забезпечує доступ до суб'єкта й об'єкта освітньої діяльності у випадку, якщо джерело інформації та здобувачі розділені часом і відстанню, та з використанням наявних форм онлайн комунікації.

У дистанційному освітньому процесі Австрії, як і інших німецькомовних країн, здобувачі спілкуються між собою та з викладачами за допомогою електронної пошти, електронних форумів, відео конференцій, чатів, дошки оголошень, обміну миттєвими повідомленнями й інших форм онлайн-взаємодії. Освітні програми часто передбачають онлайн-систему навчання та засоби для створення віртуального освітнього простору (освітньої аудиторії). Дистанційне навчання є оптимальним рішенням для працевлаштованих людей, які все ще хочуть або потребують подальшої професійної освіти й розвитку, що передбачено європейською програмою сприяння освіті впродовж життя ET 2020 (англ. Education and Training 2020).

Більшість університетів прикладних наук Австрії використовують дистанційне навчання як складову частину заочної форми професійного навчання. Заочна форма навчання є досить популярною серед здобувачів-робітників, що здобувають вищу освіту за магістерськими програмами підготовки. Так, відомі австрійські університети прикладних наук, зокрема Йоханеумський університет прикладних наук, Каринтійський університет прикладних наук, Інсбрукський інститут менеджменту (МСІ) пропонують магістерські програми підготовки (англ. MA, MBA) туристичного спрямування за заочною формою навчання, яка передбачає

два тижні аудиторних занять у семестр + дистанційне навчання. Загальна тривалість освітньої підготовки становить 4 семестри (120 ECTS) (BMBWF. Studienwahl.at).

Першим кроком на шляху діджиталізації університету є створення освітньо-наукового порталу закладу вищої професійної освіти. Освітньо-науковий портал – це корпоративний портал, який є інформаційним середовищем, що створюється для підтримки освітніх і наукових процесів у межах закладу вищої професійної освіти на основі використання сучасних інформаційних технологій і телекомунікаційних засобів (Соловійов, Сердюк, Триус, 2003: 229). Освітньо-науковий портал є складною системою, що складається з таких підсистем, як: аутентифікація та авторизація користувачів та управління правами доступу; зовнішній і внутрішній пошук; керування вмістом (контентом) порталу; завантаження та каталогізація файлів користувачів; виведення інформації про користувачів порталу; керування новинами; електронна пошта (зовнішня та внутрішня); розсилання повідомлень користувачам порталу; форум; голосування; анкетування; чат; книга для гостей; інтернет-магазин; статистика. Крім того, освітньо-науковий портал університету повинен містити деякі додаткові компоненти, зокрема: офіційний сайт ЗВО; систему дистанційного навчання; електронну бібліотеку з каталогом наукової, навчальної та методичної літератури, а також публікацій учасників порталу; систему керування науковими конференціями (Триус, Босєдов, Пустовіт, 2004: 103–104).

Розглянувши офіційні сайти закладів вищої туристичної освіти німецькомовних країн Західної Європи, можна стверджувати, що створення освітньо-наукового порталу є необхідною умовою здійснення освітньої діяльності провідним європейським закладом професійної освіти. Переважна більшість закладів вищої туристичної освіти німецькомовних країн створюють віртуальне середовище для доповнення традиційної форми організації освітнього процесу елементами “e-learning”.

Таким чином, можна говорити про два основних аспекти діджиталізації освітньої діяльності: технічний і методичний.

Технічний аспект полягає в забезпеченні кожному здобувачеві й абітурієнтові рівних можливостей доступу до освітніх послуг, інформації та знань, що надаються на основі ІКТ. Створення віртуальних освітніх середовищ, розробка дистанційних курсів професійного навчання та поєднання практичного навчання з “e-learning” є результатом успішної імплементації технічного аспекту освітньої діджиталізації та необхідною сьогодення.

Методичний аспект діджиталізації туристичної освіти, на нашу думку, полягає в розробці навчальних планів для підготовки майбутніх фахівців, в яких цикл професійно орієнтованих дисциплін містить навчальні курси з поглибленого вивчення процесу діджиталізації бізнес-процесів у туристичній галузі, особливостей ведення професійних операцій в онлайн просторі, комунікативних навичок і вмінь ведення ділових переговорів із застосуванням різних онлайн платформ.

Аналізуючи програми підготовки майбутніх фахівців туристичної галузі в провідних закладах вищої туристичної освіти німецькомовних країн, ми з'ясували, що такі країни, як Німеччина, Австрія та Швейцарія вже давно використовують елементи “distance learning” у туристичній освіті й не лише за заочною, але й за денною формами навчання для здобуття майбутніми фахівцями освітніх ступенів «бакалавр» і «магістр». Усе ж окремі дистанційні курси, які застосовуються нині, не в змозі забезпечити цілісність і гнучкість процесу діджиталізації системи вищої туристичної освіти.

Так, дослідивши навчальні плани окремих закладів вищої туристичної освіти, ми з'ясували, що їх контент майже не змінювався останніми роками, особливо це стосується циклу професійно орієнтованих дисциплін. Якщо аналізувати навчальні плани підготовки майбутніх фахівців туристичної галузі за наявністю осучаснених професійно орієнтованих освітніх курсів, то можна говорити про те, що Швейцарія є лідером за кількістю оновлених та адаптованих програм підготовки майбутніх фахівців туристичної галузі до сучасних глобалізаційних викликів у світовій економіці. Нами було досліджено навчальні плани підготовки за освітньою програмою бакалавр і магістр у провідних інститутах і коледжах Швейцарії (Інститут готельного господарства НІМ (англ. Hotel Institute Montreux); Швейцарський інститут готельного менеджменту й туризму Цезар Рітц (англ. César Ritz Colleges Switzerland); Університет Лугано (англ. University of Lugano)) (Самохвал, 2020: 568–577).

Результати дослідження показали, що дисципліни як обов'язкового, так і елективного циклів передбачають вивчення 1–2 навчальних курсів, пов'язаних із діджиталізацією туристичного бізнесу, зокрема: Інформаційний менеджмент, Діджитал маркетинг, Інноваційні моделі готельного господарства, Е-бізнес у туристичній діяльності, Е-туризм, Е-комерція в туристичній діяльності, Сучасні виклики в туризмі, Туризм майбутнього й інше.

Аналіз навчальних планів закладів вищої туристичної освіти Німеччини й Австрії свідчить про недостатню кількість або відсутність навчальних курсів із вивчення діджиталізованого туризму, особливо така тенденція спостерігається в навчальних планах підготовки майбутніх фахівців сфери туризму за магістерськими освітніми програмами. Однак окремі заклади вищої туристичної освіти повністю оновили навчальні плани туристичних спеціальностей за освітнім ступенем бакалавр і магістр, що свідчить про автономію вищої освіти в німецькомовних країнах у формуванні нормативно-правової та методичної бази забезпечення окремих спеціальностей. Так, Віденський університет менеджменту й комунікацій (нім. Fachhochschule Wien für Management und Kommunikation) пропонує здобувачам спеціальності «Менеджмент туризму» на бакалавраті вивчення таких курсів: Діджиталізація в туризмі (6 Європейських кредитних трансферно-накопичувальних систем (далі – ЄКТС), 5. семестр); Сучасні виклики в туризмі (6 ЄКТС, 5. семестр); Туристичне моделювання (6 ЄКТС, 6. семестр). За магістерською програмою спеціальності «Управління туризму»

здобувачі вивчають такі курси, як «Інновації в туризмі» (6 ЄКТС, 2. семестр) і «Сучасні тренди управління» (6 ЄКТС, 4. семестр) (Самохвал, 2020, с. 581–586).

Це дозволяє нам припустити, що процес діджиталізації туристичної освіти в німецькомовних країнах триває і триватиме й надалі у зв'язку з постійними глобальними змінами у світі, які спричинені зовнішніми, не завжди передбачуваними факторами, адже діджиталізація туристичної освіти покликана не лише створювати інноваційні заклади професійної підготовки, але й адаптувати освітні програми до сучасних нон-стоп інновацій і змінних умов праці в туристичній галузі.

У Німеччині, наприклад, складається тенденція до сприйняття закладів вищої професійної освіти як освітньо-наукових центрів, що формують якісні інноваційні професійні кадри, здатні реагувати на глобалізаційні процеси на світовому ринку праці, критично мислити й впроваджувати інновації в національну економіку. Підтвердженням цьому є укладання між федеральним урядом Німеччини й федеральними землями Пакту про вищу освіту 2020 у 2005 році (BBFD : Hochschulpakt 2020). Основним завданням пакту є збільшення кількості охочих отримати повну вищу професійну освіту, забезпечення доступу до вищої освіти всім верствам населення та якісної професійної підготовки майбутнім фахівцям у закладах вищої освіти, а також сприяння обов'язковому працевлаштуванню професійних кадрів у межах держави задля попередження професійної міграції. Реалізація договору відбувається у три етапи, що передбачає поступове збільшення фінансування на федеральному й місцевому рівні. Загалом до 2023 року Федеральний уряд Німеччини планує інвестувати в реалізацію проєкту 20,2 мільярда Євро, а земельні уряди – 18,3 мільярда Євро.

Особливої уваги заслуговує реалізація третього етапу Пакту про вищу освіту, який розпочався з 2016 року. Означений етап передбачає фінансову допомогу активній молоді, що бажає здобути професію в університетах прикладних наук, не лише в процесі фахової підготовки, але й на початку професійної діяльності. Тобто федеральна влада забезпечує не лише безплатне навчання майбутніх фахівців, але й зобов'язує заклади вищої професійної освіти надавати можливість майбутнім кваліфікованим фахівцям навчатися впродовж здійснення професійної діяльності. Це пояснює появу в більшості закладів вищої туристичної освіти такої форми навчання, як неповний робочий день (нім. *Berufsbegleitend*), що відповідає вечірній формі навчання. Крім того, особлива державна підтримка надається стартаперам, які прагнуть реалізувати напрацьовані в межах закладу вищої професійної освіти бізнес-ідеї (BBFD : Hochschulpakt 2020).

Ураховуючи тісну освітню співпрацю між німецькомовними країнами, Австрія своєю чергою також активно впроваджує заходи для підтримки й розвитку науково-дослідної діяльності в закладах вищої професійної освіти. З 12 липня 2016 року Австрійський уряд запровадив інвестиційну програму з метою підготовки майбутніх фахівців в університетах прикладних наук. Кошти, виділені на освіту й науково-дослідну діяльність, використовуються з наміром створення додаткових навчальних місць для підготовки висококваліфікованих фахівців у галузі STEM-освіти (S – наука (Science), T – технології (Technology), E – інженерія (Engineering), M – математика (Mathematics)). 2018–2019 навчальні роки означені як перша фаза освітнього інвестування, що передбачає фінансування 450 нових навчальних місць в університетах прикладних наук на федеральному рівні. Додаткові навчальні місця розраховані на наявні або нові освітні програми в університетах, які подають заявку на участь у програмі. Розподіл бюджетних місць між закладами вищої освіти відбувається після розгляду й затвердження запитів Агентством із контролю якості й акредитації Австрії (нім. скор. *AQ Austria*).

Субсидуванню підлягають такі освітні пропозиції (див. табл. 1).

Таблиця 1

Освітні програми із залученням додаткових державних коштів (Австрія)

Цільова група	до 31 грудня 2018 року	від 01 січня 2019 року
Освітні програми, в яких технічне навчання становить понад 50%	€ 8.850	€ 8.600
Освітні програми, в яких технічне навчання становить понад 25%	€ 7.550	€ 7.420
Освітні програми туристичних спеціальностей	€ 7.050	€ 6.950
Інші освітні програми	€ 6.970	€ 6.850

(*BMBWF. Universitätsfinanzierung NEU*)

Метою програми інвестування STEM-освіти в університетах прикладних наук є розширення, доповнення вже наявних курсів навчання, а також створення нових, інноваційних курсів профільного навчання з урахуванням діджиталізації (цифровізації) найрізноманітніших професійних галузей (*ARQA-VET. Sektion Berufsbildung des BMBWF*).

Нині вперше за 25 років після появи університетів прикладних наук в Австрії відсоток здобувачів, що вступили до закладів вищої професійної освіти означеного типу, становить 13% від загальної кількості абітурієнтів. Однією з переваг університетів прикладних наук в Австрії є надана здобувачам можливість (як і в інших німецькомовних країнах) поєднувати навчання з професійною діяльністю (форма навчання неповного робочого дня (нім. *Berufsbegleitend*)). Австрійські заклади вищої туристичної освіти активно впроваджують інноваційні організаційно-дидактичні методи навчання, які дають змогу майбутнім фахівцям самостійно розподіляти свій час для навчання та професійної діяльності. Серед таких інновацій можна виділити онлайн курси окремих дисциплін, а також значне збільшення годин для самоосвіти в порівнянні з аудиторною роботою здобувачів.

Створення дистанційних закладів вищої професійної освіти вже не є перспективною, а реальною потребою сьогодення, яка частково активно впроваджується в німецькомовних країнах Західної Європи. Так, у Німеччині 4 заклади вищої професійної освіти здійснюють підготовку майбутніх фахівців туристичної галузі за дистанційною формою навчання, зокрема Гамбурзький університет дистанційного навчання, Університет Пасау, Заарляндський економічний університет і Берлінський університет SRH. Здобувачі мають можливість дистанційного навчання або повністю онлайн, або з періодичним відвідуванням навчального кампуса. Усе ж натепер таких пропозицій не досить для задоволення освітніх потреб сучасної молоді. Більшість можливостей отримання онлайн освіти стосуються окремих навчальних курсів або ж сертифікованих програм підвищення кваліфікації в межах неформальної освіти.

Окремої уваги заслуговує аналіз процесу діджиталізації професійної освіти у Швейцарії, яка продовжує займати позицію лідера в розрізі досліджуваної проблеми. Зокрема, влада конфедерації використовує всі можливості для цифровізації національної освіти всіх рівнів відповідно до Стратегії «Діджиталізація Швейцарії», яка була затверджена урядом країни у 2018 році (Digital Switzerland Strategy). У процесі реалізації окремих стратегічних цілей, зокрема забезпечення надійної інфраструктури для формальної, неформальної та інклюзивної освіти, сприяння сталій індустріалізації та розвитку інновацій у системі освіти, надання усім громадянам рівних прав на освіту впродовж життя та інноваційний розвиток, швейцарці зіштовхнулися з проблемою неготовності викладачів і здобувачів освіти використовувати результативно ІКТ. Таким чином, первинна й вторинна освітні ланки за підтримки уряду конфедерації та заклади вищої освіти як автономні суб'єкти господарювання уклали договори про співпрацю з такими Digital-корпораціями, як Samsung, Apple, Google, які забезпечують освітні установи не лише сучасними засобами навчання, але й проведенням тренінгових занять для освітян щодо їх ефективного застосування в процесі навчальної діяльності (Borgmann, 2020).

Окрім того, за підтримки стейкхолдерів, зокрема Хіршман Фундації (нім. Hirschmann Foundation), Хеберт Рюф Фундації (нім. the Gebert Rüf Foundation) і банківського холдингу UBS було розроблено освітню платформу *digitalswitzerland.com*, яка пропонує навчальні курси для підприємців і роботодавців, пересічних громадян Швейцарії різних вікових категорій, у тому числі дітей, у межах програми «Освіта й талант. Розвиток Digital-навичок у всіх» (*Digitalswitzerland. Education & Talent: Improving digital skills for all*). Таким чином, можна констатувати зацікавленість і сприяння в розвитку діджиталізованих освітніх можливостей не лише з боку уряду Швейцарії, але й усвідомлення необхідності в цифровізації всіх верств населення країни в громадських організацій, соціальних партнерів і бізнес-спільноті, що приводить до активної співпраці й напруження спільних проєктів у межах досліджуваної проблеми.

Висновки. Отже, аналіз сучасного стану діджиталізації вищої туристичної освіти в німецькомовних країнах дає змогу зробити висновок про неоднозначність тлумачення концептуальних засад «діджиталізації освіти у ЗВО». Але в науковій спільноті й експертному середовищі відбувається усвідомлення наявних викликів щодо інструментів розвитку цифрової професійної освіти, необхідності набуття майбутніми фахівцями туристичної галузі цифрових компетенцій, а також визначення критичних сфер і проєктів цифровізації: стимулювання та розвитку освітніх можливостей онлайн; набуття знань і навичок використання та споживання інформаційно-цифрових технологій як каталізатора професійного зростання та розвитку економіки держави не лише здобувачами освіти, але й викладацьким складом.

Аналіз технічного й методичного аспектів діджиталізації вищої туристичної освіти в Німеччині, Австрії та Швейцарії демонструє незавершеність процесу цифровізації, що передбачає розв'язання в майбутньому низки проблем, а саме: створення на базі ЗВО віртуального університету як прототипу реального, який є нагальною потребою сьогодення у зв'язку з пандемією COVID-19; непідготовленість викладацького складу до використання сучасних технологій навчання в освітньому процесі, які невпинно розвиваються та удосконалюються, особливо на первинному й вторинному освітніх рівнях; оновлення освітніх програм підготовки майбутніх фахівців Digital-дисциплінами фахового циклу для набуття цифрових компетенцій і вміння їх застосовувати в професійній діяльності; активна співпраця урядових організацій, стейкхолдерів, закладів освіти й Digital-корпорацій із метою формування в суспільства цифрової культури.

Саме цифровізація освітніх процесів і набуття цифрових компетенцій майбутніми фахівцями на шляху до поглиблення європейської інтеграції є важливими складниками цифрової трансформації економіки будь-якої держави, оскільки:

1. Набуття цифрових компетенцій фахівцями забезпечує їм стійкість і готовність до майбутніх змін у професійному середовищі, адже вміння та знання з використання ІКТ та інновацій гарантує працівникам і менеджерам ефективність і продуктивність як у професійній, так і в управлінській сферах діяльності.

2. Інноваційно обізнаний фахівець завжди в змозі адаптуватися до глобальних процесів і змін у світовій економіці. Рівень готовності фахівця конкурувати на міжнародному ринку праці залежить від того, наскільки звичним є для нього використання ІКТ та інновацій у повсякденному житті й професійній діяльності. Саме тому глобальна діджиталізація освіти забезпечує всі сфери життя країни новаторами й технологічними лідерами.

Список використаних джерел:

1. Кастельс М. Інформаційні технології, глобалізація та соціальний. Соціальна глобалістика [Електронний ресурс] : навчальний посібник / Київ : Освіта України, 2011. 1 електрон. опт. диск (CD ROM) ; 12 см.
2. Самохвал О.О. Тенденції розвитку туристичної освіти у вищих навчальних закладах німецькомовних країн Західної Європи : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.01. Вінниця, 2020. 658 с.
3. Соловійов В.М., Сердюк О.А., Триус Ю.В. Організаційні особливості створення регіонального освітнього порталу. *Теорія і методика навчання фундаментальних дисциплін у вищій технічній школі* : Збірник наукових праць. Кривий Ріг : Видавничий відділ НМУТАУ, 2003. С. 225–234.

4. Триус Ю.В., Боседов С.В., Пустовіт В.А. Освітньо-науковий портал як прототип цифрового університету. *Вісник Харківського національного університету. Серія: Математичне моделювання. Інформаційні технології. Автоматизовані системи управління*. 2004. С. 100–114.
5. ARQA-VET. Sektion Berufsbildung des BMBWF. URL: <https://arqa-vet.at/de/ueber-uns/> (дата звернення: 21.02.2019).
6. BBFD : Hochschulpakt 2020. URL: <https://www.bmbf.de/de/hochschulpakt-2020-506.html> (дата звернення: 21.05.2019).
7. BMBWF. Studienwahl.at. URL: <https://www.studienwahl.at/studien/sozial-und-wirtschaftswissenschaften/tourismus/> (дата звернення: 21.12.2020).
8. BMBWF. Universitätsfinanzierung NEU. URL: <https://www.bmbwf.gv.at/Themen/HS-Uni/Hochschulgovernance/Steuerungsinstrumente/Universit%C3%A4tsfinanzierung.html>
9. Borgmann T. Digital transformation in education: Switzerland is a leader. EHL Insights. 2020. URL: <https://hospitalityinsights.ehl.edu/digital-transformation-switzerland>.
10. Digitalswitzerland. Education & Talent: Improving digital skills for all. URL: <https://digitalswitzerland.com/projects/education-talent/>.
11. Digital Switzerland Strategy. URL: <https://www.digitaldialog.swiss/en/> (дата звернення: 16.01.2021)
12. Excellence Initiative (2005–2017/19). Offizielle Webseite der Deutsche Forschungsgemeinschaft. URL: http://www.dfg.de/en/research_funding/programmes/excellence_initiative/index.html (дата звернення: 30.11.2020).
13. Galton M., Fogelman K., Hargreaves L., Cavendish S. The Rural School Curriculum Enhancement National Evaluation (SCENE) Project Final Report. London : Department of Education and Science (DES), 1992. 59 p.

References:

1. Kastels, M. (2011). *Informatsiini tehnologii, globalizatsia ta sotsialnyi rozvytok* [Informational technologies, globalization and social development]. Kyiv: Osvita Ukrainy. 1 elektron. opt. dysk (CD ROM) ; 12 sm. [in Ukrainian].
2. Samokhval, O. O. (2020). *Tendentsii rozvytku turystychnoi osvity u vyshchikh navchalnykh zakladakh nimetskomovnykh krain Zakhidnoi Yevropy* [Trends of Tourism Education Development at Higher Education Institutions in German-speaking Countries of Western Europe] [Tekst] : dys... doktora ped. nauk : 13.00.01 / Samokhval Olesia Oleksandrivna. Vinnytsia. 658 s. [in Ukrainian].
3. Soloviov, V. Serdiuk, O. Tryus, Yu. (2003). *Orhanizatsiini osoblyvosti stvorennia rehionalnoho osvitnoho portalu* [Organizational features of creating a regional educational portal]. *Teoriia i metodyka navchannia fundamentalnykh dysyplin u vyshchii tekhnichnii shkoli*: Zb. nauk. prats. Kryvyi Rih: Vydavnychi viddil NMutAU. pp. 225–234 [in Ukrainian].
4. Tryus, Yu. Bosiedov, S. Pustovit, V. (2004). *Osvitno-naukovyi portal yak prototyp tsyfrovoho universytetu* [Educational and scientific portal as a prototype of a digital university]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu. Serii: Matematychno modeliuвання. Informatsiini tekhnologii. Avtomatyzovani systemy upravlinnia*. pp. 100–114 [in Ukrainian].
5. ARQA-VET. Sektion Berufsbildung des BMBWF. URL: <https://arqa-vet.at/de/ueber-uns/> (data zvernennia:21.02.2019). [in German].
6. BBFD : Hochschulpakt 2020. URL: <https://www.bmbf.de/de/hochschulpakt-2020-506.html> (data zvernennia: 21.05.2019) [in German].
7. BMBWF. Studienwahl.at. URL: <https://www.studienwahl.at/studien/sozial-und-wirtschaftswissenschaften/tourismus/> (data zvernennia: 21.12.2020) [in German].
8. BMBWF. Universitätsfinanzierung NEU. URL: <https://www.bmbwf.gv.at/Themen/HS-Uni/Hochschulgovernance/Steuerungsinstrumente/Universit%C3%A4tsfinanzierung.html> (data zvernennia: 18.10.2020) [in German].
9. Borgmann, T. (2020). *Digital transformation in education: Switzerland is a leader*. EHL Insights. URL: <https://hospitalityinsights.ehl.edu/digital-transformation-switzerland> (data zvernennia: 10.01.2021) [in English].
10. Digitalswitzerland. *Education & Talent: Improving digital skills for all*. URL: <https://digitalswitzerland.com/projects/education-talent/>. (data zvernennia: 10.01.2021) [in English].
11. *Digital Switzerland Strategy*. URL: <https://www.digitaldialog.swiss/en/> (data zvernennia: 16.01.2021) [in English].
12. *Excellence Initiative (2005-2017/19)*. Offizielle Webseite der Deutsche Forschungsgemeinschaft. URL: http://www.dfg.de/en/research_funding/programmes/excellence_initiative/index.html (data zvernennia: 30.11.2020) [in English].
13. Galton, M. Fogelman, K. Hargreaves, L. Cavendish, S. (1992). *The Rural School Curriculum Enhancement National Evaluation (SCENE) Project Final Report*. London: Department of Education and Science (DES). 59 p [in English].